

DE TALENTEN VAN MAZ

Julius de Goede

Alfred Mazure werd niet beperkt door gebrek aan talent, eerder bezat hij een overmaat daarvan. Tekenen ging hem gemakkelijk af, schilderen deed hij met verve en daarnaast schreef hij verhalen en filmscripts. Ik denk dat hij dat alles deed in een breed raamwerk van 'verhalenmaken': het schrijven, het beeldverhalen maken en het filmen, zelfs in zijn schilderijen was hij verhalend.

Zijn tekentalent was aangeboren, het zat hem als vanzelf in de vingers. Zo'n talent komt veel vaker voor, zelfs heel grote kunstenaars kunnen ermee behept zijn. Laten we – ter gelegenheid van het 400ste geboortjaar van Rembrandt van Rijn en het 60-jarige jubileum van het proces tegen Han van Meegeren – deze twee beroemdheden eens naast Mazure zetten.

Rembrandt was zo'n tekenaar die alles gemakkelijk lijkt te zijn afgegaan (in tegenstelling tot bijvoorbeeld Van Gogh die alsmaar bleef worstelen met de materie en die graag het talent had gehad van de vlotte Haagse-Schoolschilders).

Ook Van Meegeren was een kunstenaar met een enorm aangeboren talent, een gemakkelijk tekenaar en als schilder zeer veelzijdig.

Deze drie plaatjes zijn kroegscènes van de drie meesters en ze tonen treffende overeenkomsten. De soepele lijnvoering, die in alle drie op haar eigen manier aanwezig is, is het gevolg van een speels over het papier dansende pen of penseel. De tekenaars treffen in enkele lijnen – zonder details te geven – de essentie van hun onderwerp. Ieder heeft natuurlijk wel zijn eigen 'handschrift' waarin zijn persoonlijke stijl te herkennen is, maar de overeenkomst in het gemak van tekenen zal duidelijk zijn.

Met de grijstonen in de Dick-Bosplaatjes, gaf Alfred Mazure slechts aan waar de cliché-maker het raster moest maken, maar in de originele tekeningen, die met verdunde inkt of plakkaatverf waren 'gewassen', hebben ze hetzelfde effect als de wassing in de tekeningen van Rembrandt en Van Meegeren.

Om tekentechnische of anatomische juistheden bekommerden ze zich alle drie niet, het ging hen om de impressie, de eerste indruk. Geregeld valt bij de platen van Mazure de wanverhouding op tussen de menselijke gestalten en de omgeving waarin zij zich bewegen: Dick Bos opgesloten in een kelder die drie keer zo hoog is als hijzelf; Dick Bos op een paard waarop gemakkelijk de vier Heemskinderen een plek hadden kunnen vinden; Dick Bos met een hoofd ter grootte van een sinaasappel. Het lijkt Mazure allemaal niet te kunnen schelen. Het is duidelijk: het ging hem uitsluitend om de impressie... en die trof hij op deze manier juist zo goed.

Het zal niet toevallig zijn geweest dat de stad waar Mazure opgroeide en waar hij tot enkele jaren na de oorlog woonde en werkte, Den Haag, ook de plaats was waar het 'Nederlands Impressionisme' naar was genoemd: de *Haagse School*. Hij moet al jong bekend zijn geweest met deze schilderstroming die zo nauw aansloot bij zijn eigen beeldend talent.

Ook Han van Meegeren woonde in Den Haag. Hij schilderde aanvankelijk in deze Haagse impressionistische stijl, gaf tekenles en was lid van de Haagse Kunstkring. Later veranderde zijn stijl en werd hij tamelijk beroemd als society-schilder en -portrettist, maar hij werd pas echt wereldvermaard toen zijn valse Vermeers ontmaskerd werden. Alfred Mazure zou zijn werk gekend kunnen hebben, de man zelf waarschijnlijk niet, want Van Meegeren verhuisde in 1932 naar Frankrijk.

Hoe het ook zij, de impressionistische schilderwijze zien we zowel bij Rembrandt als bij Van Meegeren en Mazure: een vlotte, directe penseelvoering alsof de verf op het doek is 'gesmeten' in trefzekere streken. Ook het licht-donker effect – *claire obscure* – is kenmerkend, alsof het licht bij toeval is gevangen. Een andere karakteristiek van de 19de eeuwse impressionisten is de nonchalante compositie: alsof de voorstelling willekeurig is afgesneden, alsof zij door het oog van een camera is bepaald. Van de Haagse-Schoolschilders is bekend dat zij graag hun onderwerpen vastlegden op foto; zo zijn de foto's van Breitner haast even bekend als zijn schilderijen.

Nu had Mazure nog wel iets speciaals met camera's: hij tekende mede om zijn ambities in de film-industrie te financieren. In het hiernaast afgebeelde schilderij van Mazure is dan ook alles gecombineerd: zijn interesse in film als onderwerp van het doek, de impressionistische wijze van schilderen en de typische, toevallige compositie. Hetzelfde zien we in het schilderij daaronder van Van Meegeren uit zijn late Haagse-Schoolperiode.

Rembrandt.
De kruisvaarder,
ca. 1660.

Statens Museum for
Kunst, Denemarken.

Ook in de compositie van zijn Dick-Bostekeningen toonde Mazure regelmatig over een filmische visie te beschikken: figuren zijn vaak ‘aangesneden’ ofwel er staat aan de rand maar de helft van een figuur op de plaat. En in zijn nachtelijke scènes was Mazure een meester in het licht-donkerspel met verrassende contrasterende partijen. Ook in zijn – vaak haast surrealistische – landschappen, die in de verste verte niet doen denken aan het polderlandschap van Nederland, was hij een kunstenaar.

Zijn huizen getuigen, naast een prachtige grafiek, van een marginaal architectonisch inzicht: alles lijkt gemaakt van beschilderd bordkarton. De bakstenen van de muren, die af en toe uit het afbrokkelend pleister piepen, hebben een formaat groter dan middeleeuwse moppen; de houten daken van schuurtjes vertonen slordig neergelegde en onregelmatig uitstekende planken, alsof de decorbouwer geen tijd had ze recht te leggen.

In de scènes die zich binnenskamers afspelen treden vaak dezelfde attributen op, alsof Mazures decorafdeling slechts kon beschikken over één enkele stoel en tafel. Het fauteuiltje dat

Twee typisch impressionistische composities.

Boven:

Mazure, Filmset.

Onder:

Van Meegeren, De plas.

zijn debuut maakte in het achtste plaatje van het eerste verhaal, maakt velerlei omzwervingen door binnen- en buitenland, zelfs in een gebloemde uitvoering (met een hoge rug-met-oren) in Londen bij de geheime dienst tot ver in de latere verhalen uit de jaren zestig toen Dick Bos zich allang in Engeland had gevestigd.

Dit alles lijkt Alfred Mazure te rekenen tot 'onbelangrijke bijkomstigheden'. Hem gaat het om de grote lijnen. Hij is tevreden met een haastige schets, waardoor zijn werk aan Rembrandt doet denken of aan impressionistische schilders.

*Een filmscène
bij Dick Bos
waarin het
fauteuiltje
figureert.*

Met de verhalen uit deze band komt een einde aan de beschreven werkwijze van Mazure. Hierna waste hij de te rasteren partijen niet meer, maar arceerde de gedeelten waar het raster moest komen met een blauw potlood. Hij was daarin zeer gehaast, waardoor het de clichémaker vaak niet duidelijk was waar hij moest rasteren, zoals we zullen zien in de volgende banden.